

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' תנו

עש"ק פ' קדושים [באה"ק: אמור]

ה'תשפ"ב

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חבי"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ע"ב שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ומאה ועשרים שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" גאולה שיינא תח"ל

ליום הולדתה החמישי לאיוש"ט,

ביום כ"ח ניסן ה' תהא שנת פלאות בכל

ולזכות

אחיות' החיילות ב"צבאות השם"

נעמי ברכה, חנה שירה, פנינה פערל, ורבקה תחיינה

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' טל הלוי וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו לוי

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

דבר מלכות

3

גאולה כוללת בתוכה כל העניינים (טובים) דגולה / משיחת שי"פ אחו"ק התנש"א

זמן הגאולה

7

"אתה יכול להצילו!" / הזמן הנוכחי ופרשת השבוע באור הגאולה

המעשה הוא העיקר

11

הוספה באהבת ישראל ובשיעורי תורה חדשים / הוראות למעשה בפועל

יילחום מלחמת ה' - וינצח

12

מיישבים גוים בא"י בכספים שנתרמו בשנת כל נדרר! / שיחות בענין שלימות העם והארץ

כתב-יד-קודש

14

נשתנו הטבעים / צילומים ממהגהת כ"ק אדי"ש מה"ם על ר"ד מביקור האדמו"ר מגור ד' אייר התשמ"ז

כ. ס'איז דא א גוואלדיקע פלא, דער רמכ"ם האט דאך געוואוסט אז ס'וועט

- כ -

זיין א זמן א"א "נשחנו הסכעים", און אעפ"כ האט ער דאס אריינגעשטעלט
 כספרו יד החזקה **א. ס. פ. ז. ז. ז.**
 כג"ל איז דאך רמכ"ם שרייבט דאך נאר ענינים וואס זיינען אויף אלעמאל
 אויב ס'איז א דין וואס ס'איז נאר אין זיין זמן האט ער ניט געדארפט
 אריינשטעלן כספרו יד החזקה, ע"ד ברי"ע האט ניט אריינגעשטעלט די דינים
 וואס זיינען געווען און **א. ס. פ. ז. ז. ז.** וואס ער האט גע"ל.
 אין הל' דעות שרייבט ער ענינים פון הנהגה אין אכילה ושחי', און ער
 האט דער געוואוסט אז ס'וועט זיין "נשחנו הסכעים" והראי' - כזמנו לבכי
 זמן הש"ס איז אויך "נשחנו הסכעים", אין זיינע הלכות גופא איז פאראן
 שינוים לבכי ווי ס'שטייט אין ש"ס, און א. מפרשים פארענטפערן אויף דעם
 וויילע "נשחנו הסכעים" - אעפ"כ האט ער די דינים אויך אריינגעשטעלט אין
 הל' דעות, וואס דאס איז א טייל פון יד החזקה פון משנה תורה?
 מוז מען זאגן אז אן איד **א. ס. פ. ז. ז. ז.** געזונט איז אויף אזויפיל שיער, אז אויף
 באווארנען **א. ס. פ. ז. ז. ז.** געצילטע יארן צי אויף געצילטע דורות -
 דארף מען דאס אריינשטעלן צוזאמען א א מיט אלע ענינים, וואס "חזרה הזו
 לא תהי' מוחלפת".
 רפ"ג? כיום אנחנו רואים שר"ל שמורידים לאנשים מן הארכוכה
 ולמעלה ובכל-זאת נשארים לחיות כך עשר, עשרים שנה, אולי זה מצד שהיום
 "נשחנו הסכעים".
 אד"ש! אזוי מוז מען זאגן.
 א. ס. פ. ז. ז. ז. שטייט דאך אין מהרי"ל אז ער האט גע'אסר'ט מ'זאל ניט
 אויספראווען די סגולות וואס ס'שטייף אין ש"ס, (אין גמרא שבת איז דא א
 באנצע סוגיא כנוגע סגולות), וויאזוי צו פירן זיך נאר ענין און וויאזוי
 צו פירן זיך נאר ענין,
 שטייט אין מהרי"ל (ככל אופן ס'שטייט אין ספרים פון יענע צייטן) אז
 מ'אסר'ט אז מ'זאל דאס ניט אויספראווען, און מ'זאגט דעם טעם אויף דעם,
 אז ס'קען זיין אז ער וועט אויספראווען און זען אז ס'שטיבט ניט, וועט
 ביי אים ווערן א ספק אויף אן ענין בחזרה. און דער טעם (פארוואס ס'העלפט
 ניט) איז וויילע - "נשחנו הסכעים" (ראה לקו"ש ח"כ ע' 66 הע' 38. וש"נ).
 זעט מען דא אויך די זעלבע זאך אז ש"ס האט אריינגעשטעלט סגולות אדער
 הנהגות - וויסנדיק אז ס'וועט זיין "נשחנו הסכעים", נאר וויילע כזמנם
 איז דאס געווען אן **א. ס. פ. ז. ז. ז.**

זעט מען דאך אויך די זעלבע זאך אז ש"ס האט אריינגעשטעלט סגולות אדער הנהגות -
 וויסנדיק אז ס'וועט זיין "נשתנו הטבעים", נאך וויילע בזמנם איז דאס געווען א סגולה כו'

נשתנו הטבעים

מובא בזה צילום (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על ר"ד מדבריו בעת ביקורו של האדמו"ר פנחס מנחם אלתר מגור זצוק"ל (בעת שכייהן כראש ישיבת "שפת אמת") – יום א', ד' אייר ה'תשמ"ג

(היחידות נדפסה בתרגום ללה"ק בספר "בצל החכמה" ע' 185 ואילך. וכן נערך על-פי' לקוט שי"ל לחג השבועות (תשמ"ג) ונדפס בלקו"ש חכ"ג ע' 33 ואילך)

להלן פענוח הצילום שלפנינו (התיבות שנוספו בכתי"ק באו בהדגשה):

כ. ס'איז דאָ אַ גוואַלדיקער פלא, דער רמב"ם האָט דאָך געוואוסט אז ס'וועט זיין אַ זמן ווען "נשתנו הטבעים", און אעפ"כ האָט ער דאָס אַריינגעשטעלט בספרו יד החזקה, סתם.

ובפרט אז דער רמב"ם שרייבט דאָך נאָר ענינים וואָס זיינען אויף אַלעמאַל אויב ס'איז אַ דין וואָס ס'איז נאָר אין זײַן זמן האָט ער ניט געדאַרפט אַריינשטעלן בספרו יד החזקה, ע"ד ווי ער האָט ניט אַריינגעשטעלט די דינים וואָס זיינען געוון אַמאַל, און וועלן ניט זיין לע"ל.

אין ה'ל' דעות שרייבט ער ענינים פון הנהגה אין אכילה ושת"י, און ער האָט געוואוסט אז ס'וועט זיין "נשתנו הטבעים" והרא"י - בזמנו לגבי זמן הש"ס איז אויך "נשתנו הטבעים", אין זיינע הלכות גופא איז פאַראַן שינוים לגבי ווי ס'שטייט אין ש"ס, און מפרשים פ פאַרענטפערן אויף דעם וויילע "נשתנו הטבעים" - אעפ"כ האָט ער די דינים אויך אַריינגעשטעלט אין ה'ל' דעות, וואָס דאָס איז אַ טייל פון יד החזקה, פון משנה תורה?

מוז מען זאָגן ע"ד הצחות אַז אַן אידנ'ס געזונט איז אויף אַזויפיל טייער, אַז אויף באַוואַרנען געציילטע יאָרן צי געציילטע דורות - דאָרף מען דאָס אַריינשטעלן צוזאַמען מיט אַלע ענינים, וואָס "התורה הזו לא תהי' מוחלפת".

רפ"מ: כיום אנחנו רואים שר"ל שמורידים לאנשים מן הארכובה ולמעלה ובכלל-זאת נשארים לחיות כך עשר, עשרים שנה, אולי זה מצד שהיום "נשתנו הטבעים".
אד"ש: אַזוי מוז מען זאָגן.

עס שטיין דאָך אין מהר"ל אַז ער האָט גע'אסר'ט מ'זאָל ניט אויספרואווען די סגולות וואו ס'שטיין אין ש"ס, (אין גמרא שבת איז דאָ אַ גאַנצע סוגיא בנוגע סגולות), ווי אַזוי צו פירן זיך באַ דעם ענין און ווי אַזוי צו פירן זיך באַ דעם ענין,

שטיין אין מהר"ל (בכל אופן ס'שטייט אין ספרים פון יענע צייטן) אַז מ'אסר'ט אַז מ'זאָל דאָס ניט אויספרואווען, און מ'זאָגט דעם טעם אויף דעם, אַז ס'קען זיין אַז ער וועט אויספרואווען און זען אַז ס'שטימט ניט, וועט ביי אים ווערן אַ ספק אויף אַן ענין בתורה. און דעם טעם (פאַרוואָס ס'העלפט ניט) איז וויילע - "נשתנו הטבעים" (ראה לקו"ש ח"ב ע' 66 הע' 83. וש"נ

גאולה כוללת בתוכה כל הענינים (טובים) דגולה

מדינה זו, מסייעת לבניי להגיע לגאולה פנימית בעבודתם, עד - שיעשו את העבודה שתביא את הגאולה כפשוטה, ואז המלכות גם תסייע לבניי לשוב לארץ ישראל ● גם במדינה ההיא מרשים ליהודים לקיים תומ"צ ומתירים לצאת משם, ואדרבה - הם גם מסייעים לבניי לנסוע לארץ הקודש, מעין הכנה להסיוע דאוה"ע לבניי שיצאו מהגלות וללכת לאה"ק בגאולה האמיתית והשלימה ● מענה לכל אלו שמתפלאים ונבהלים מכך שמרעישים שכל יהודי צריך לעשות ולפעול שהגאולה תבוא תיכף ומיד ממש ● קטעים משיחת ש"פ אחרי-קדושים ה'תנש"א - מוגה, תרגום מאידית

עסקיני ציבור), ועוד כיו"ב?

המענה על זה הוא, שאין מה לפחד, כיון שגאולה אין הפירוש שבטל כל "מנהגו של עולם", הדברים הטובים שנפעלו (ע"פ תורה) בגלות; אדרבה: גאולה כוללת בתוכה את כל הענינים (טובים) ד"גולה", באופן שהם מתעלים למצב דגאולה, למעלתם ושלימותם האמיתית - עי"ז שמגלים בהם את (האל"ף) אלופו של עולם, הכוונה ותכלית האמיתית בכל הפעולות (שבזמן הגלות) - איך שכל זה מגלה לחוץ את "כבודו" של הקב"ה.

ובמילא אין מה לדאוג אודות הפעולות - אפילו בעניני רשות - שפעלו (ע"פ תורה) בזמן הגלות. ואדרבה: מזה ישנה הוראה - שכל בעל עסק וכיו"ב צריך לחפש דרכים כיצד לגלות בעניני העסק וכו' שלו "כבודו" של

א. [. . .] ע"פ האמור לעיל מוצאים כמה לימודים בנוגע לעבודת בניי להביא את הגאולה, והאופן שצריכים להתכונן לגאולה - בעמדנו עכשיו ממש בסוף זמן הגלות, "גולה", ואוחזים סמוך ממש ("אָט אָט") להגאולה.

קודם כל - ישנו מענה לכל אלו שמתפלאים ונבהלים מכך שמרעישים ("מ'שטורעמ'ט") שכל יהודי צריך לעשות ולפעול שהגאולה תבוא תיכף ומיד ממש (ובהיותם אנשים "פתוחים", מבטאים הם בדיבור את פליאתם ודאגתם): כאשר משיח יבוא מיד, מה יהי' - שואלים הם - עם כל הפעולות והענינים שהם פעלו במשך כו"כ שנים בגלות: העסקים שהם הקימו, הרכוש והנכסים שהם צברו, החברים והקשרים, הן בין בניי והן בין אוה"ע, שהם יצרו (ובפרט

הקב"ה, ולנצל את עסקיו ונכסיו וקשריו – להוסיף בתורה ומצוות.

ומזה מובן גם ההוראה לאידך גיסא – אלו שחושבים שתוכן העבודה דגאולה הוא שלא יהי' קשר ולשולל ל"מנהגו של עולם" – דאדרבה: הגאולה תלוי' דוקא ב"מעשינו ועבודתינו" בזמן הגלות, ולכן צריך להיות "הסתכל בשלשה דברים": העבודה להביא את הגאולה צריכה להתבסס ב"שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל", לעשות דירה בתחתונים, ולהכין את העולם להגאולה – אמנם באופן ד"שרית עם אלקים ועם אנשים", להלחם עם ההעלם והסתר דעולם, אבל באופן ד"ותוכל", "מלכותו ברצון קבלו עליהם".

החל מחלקו בעולם, ע"י הוספה בקיום המצוות, בדברים גשמיים, כולל ובמיוחד – מצות הצדקה ("עיקר המצות מעשיות"), שלוקח מהגשמיות שלו ומהעשירות שלו (שבירכו הקב"ה) ומסייע לשני, שגם אצל הזולת יהי' מזון ולבושים, באופן ד"לכבוד ולתפארת", בהתאם ל"ממלכת כהנים", ועד"ז מסייע הוא למוסדות תורה וצדקה וכיו"ב.

וכן הוא גם בעבודתו בעניני רשות שלו – עושה זאת באופן ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו"².

ועוד וגם זה עיקר – ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות חוצה. כולל ובמיוחד – לעורר יהודים בכל העולם כולו, שיוסיפו עוד יותר בלימוד התורה וקיום המצוות,

וכן גם לפרסם ולגלות בכל העולם כולו "אלופו של עולם", כולל – ע"י השפעה על אזה"ע בנוגע לקיום שבע מצוות בני נח³,

והכנתם ל"והיתה לה' המלוכה"⁴.

ב. ע"פ הנ"ל ש"גאולה" מגביהה את עניני הגלות עצמם (ע"י העשי' מהם עצמם דירה בתחתונים), עד שדוקא העבודה בגלות מביאה את הגאולה, הרי מובן, שעניני העולם עצמו ואזה"ע עצמם (גם בזמן הגלות) מסייעים (באמת) לעבודה דהבאת הגאולה (כנ"ל).

ויש לומר, שבעמדנו בסוף זמן הגלות, סמוך להגאולה – בא הסיוע בגלוי יותר.

וכפי שרואים בדורות האחרונים במיוחד, ויתירה מזה – בזמן האחרון, ובפרט בימים האחרונים ממש:

בדורות שלפני זה גרו (רוב) בני" במדינות שבהן היו מניעות ועיכובים וכו' (לא תקום פעמיים⁵) לעבודת ה' בכלל.

משא"כ בדורות האחרונים – גרים (רוב) בני" במדינות שבהם מושלת מלכות של חסד, החל ממדינה זו (שבה נמצאים רוב מנין ובנין דבני"), שמסייעת לבני" להגיע לגאולה פנימית בעבודתם, עד – שיעשו את העבודה שתביא את הגאולה כפשוטה, ואז המלכות (של חסד) גם תסייע לבני" לשוב לארץ ישראל (בלשון הכתוב⁶: והביאו את כל אחיכם גו').

ובשנה האחרונה רואים איך שיחס זה לבני" התפשט במדינות נוספות, עד גם במדינה היא, שבה היו (עד לאחרונה) הגבלות בנוגע לחירות בני" בעבודתם בתומ"צ וגם בנוגע ליציאתם ממדינה היא – וכעת נתהפך יחסם, שמרשים ליהודים לקיים תומ"צ ומתירים לצאת משם (ללא ההגבלות שהיו פעם), ואדרבה – הם גם מסייעים לבני"

במברק, באיזה אופן שיהי', לתבוע ולומר שלא יוותרו על אף יהודי אחד ויחיד, ובמילא אסור להביא למצב שיהודי יכשל ולא יידע עם מי בנו או בתו מתחתנים, או לפני מי הוא אומר שיעור מחר בבוקר, או את מי הוא מעלה לתורה מחר בבוקר.

וכפי שכבר קרה ויודעים על כמה מאורעות שאירעו כך.

דרושה מחאה הכי נמרצת ודרישה הכי נמרצת,

שמוכרח להיות "גיור כהלכה"

ג. [. . .] כאשר דיברתי עם מישהו על כך, הוא אמר לי שכל הרישום (של גוים כיהודים) אינו נוגע לכלום, ואף אחד לא יתבלבל מזה, אלא זה ענין של "סטאטיסטיקה" בלבד...

ראיתי שלא אוכל להתסדר איתו אלא על-ידי ציטוט מהגמרא שאיתה הוא לא יוכל להתווכח – ואמרתי לו שאותו דבר מספרת הגמ' (על חנה ושבעת בני):

הי' ילד קטן אשר מולו עמד אנטיוכוס, וקודם לכן אנטיוכוס ניסה את ששת אחיו שיעבדו עבודה זרה ולא הצליח, והם, רחמנא ליצלן, נהרגו על קידוש השם, ועתה נותר הילד השביעי הקטנטן לבדו. אמר לו הקיסר: הקשב, אינני מבקש ממך לעבוד עבודה זרה, אלא רק ענין של "סטאטיסטיקה": מכיון שמסביבו עומדים גוים, אזי הוא יניח על הקרקע טבעת ויבקש מהילד שירים אותה ויביא לו...

ולכאורה, כאשר זה כרוך בסכנת נפשות – לא רק שאפשר להרים את הטבעת אלא מוכרחים לעשות זאת! שהרי כשם שהדין הוא "יהרג ואל יעבור" כך גם לדעת כמה פוסקים הוא להיפך (שכאשר לא חייבים למסור את הנפש אזי הדין הוא ש"יעבור ואל יהרג"), ועאכ"כ כאשר הילד ראה שאין זו גזירה סתם אלא, רחמנא ליצלן, הרגו את ששת אחיו בפניו!

אעפ"כ הוא אמר: כיון שיהודי אחר יפרש זאת שהוא השתחוה לעבודה זרה, אף שהדין הוא שכאשר משתחיים לעבודה זרה, ויודעים שזה לא מאהבה ולא מאמונה, זה לא נקרא שהוא משתחוה לעבודה זרה – מספרת הגמ' בגיטין מעשה פשוט – הילד הזה לא נתן שירמו אותו, והרגו אותו, ר"ל, וציוו לכתוב סיפור זה בתורה שבעל-פה לכל הדורות כולם, כדי שאם יבואו ויאמרו שזה רק "סטאטיסטיקה", שלא יתפעלו מכך!

[. . .] וכאמור, אין זה דבר הנתון לשקלא וטריא, אלא דבר הנוגע לפועל: דרושה מחאה הכי נמרצת ודרישה הכי נמרצת, בדרכים המתאימות, שמוכרח להיות "גיור כהלכה", ויפה שעה אחת קודם.

ואזי יהי' גם ה"בעתה אחישנה", "זכו – אחישנה", ובקרוב ממש, בשמחה וטוב לבב ובטוב הנראה והנגלה.

(תרגום חפשי של קטעים משיחת כ"ף מנחם אב ה'תשל"א – בלתי מוגה)

(4) עובדי' בסופו.

(5) ל' הכתוב – נחום א, ט. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55.

(6) ישע"י סו, כ.

(1) אבות פ"ב מי"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. וטושו"ע אר"ח סרל"א.

(2) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

(3) כפס"ד הרמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י.

מיישבים גוים בא"י בכספים שנתרמו בשעת "כל נדרי"!

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. [בנוגע ל"מיהו יהודי":] דובר כמה פעמים אודות מה שנדפס כבר, שליישב משפחת עולים בארץ ישראל עולה בסביבות שלושים אלף דולר.

מהיכן משיגים כסף זה?

– בשעת תפילת כל נדרי ביום הכיפורים, כאשר אומרים את ה"כל נדרי" בניגון הידוע, מעוררים את המתפללים ואומרים להם: היות והנכם עומדים לפני הקב"ה ביום הקדוש ובמקום קדוש – תתרמו למען העלי' לארץ הקודש. וכך מקבצים מהם ח"י דולר ועשר דולר וכו', ומהמגבית של כל נדרי ("כל נדרי אפיל'ס") יישבו כך וכך משפחות של גוים (שנרשמו כיהודים) בארץ הקודש!

אלא שהקב"ה עזר וחלק מהם כבר חזר למקום מוצאו בחזרה, לאחרי ששה חודשים של חופש ("וואקיישן")...

[הסדר הוא שבתחלת תקופת התיישבותו בארץ ישראל אין העולה זקוק לשלם מאומה – שולחים אותו ללמוד באולפן, אח"כ לוקחים אותו לטיולים כדי להראות לו את ארץ ישראל, לאחמ"כ נותנים עוד כמה ענינים טובים, וכך זה נמשך מינימום ששה חודשים. ואז הוא נזכר שיש לו אחות, אמא ואבא במקום מוצאו עם כל שאר הענינים, אזי הוא אומר להם "כל טוב" ונוסע בחזרה...]

אך ה-30 אלף דולר מהמגבית דכל נדרי נשארו תקועים שם ("אריין-געשטעקט דארטן")! ולא שיש להם כסף מיותר – אלא כאשר נותנים זאת לגוי חסר אח"כ כשצריכים לתת ליהודי, ואזי מוכרחים לוותר על היהודי מאחר ואין כסף עבורו!

להיכן הלך הכסף? – להביא לארץ ישראל כך וכך גוים מדרום-אמריקה, כך וכך גוים ממאריסי (צרפת) וכך וכך גוים מוינה וכו'.

*

ב. [. . .] ובנוגע לפועל, הכוונה היא, כמדובר כמ"פ, שידעו אשר החוק "מיהו יהודי" עדיין בתוקפו רחמנא ליצלן, והצרה היא שהוא לא רק על הנייר אלא מיושם בפועל, בעיקר בדרום אמריקה, ובהדרגה גם בכמה וכמה מקומות בעולם.

וכאשר שואלים מישהו: היתכן? הוא מסביר שישנו חוק, ויושבים שם (בכנסת) אנשים שמנהלים את חייהם הפרטיים ע"פ תורה ומצוות, והם (או שליחיהם) חותמים על הנייר האומר שהגוי הוא "יהודי"!

לכן, כל אחד ואחת "אשר נגע יראת ה' בלבו", עליו לעשות כל התלוי בו, אם בכתב או

לנסוע לארץ הקודש. מעין הכנה להסיוע דאוה"ע לבני" שיצאו מהגלות וללכת לארץ הקודש בגאולה האמיתית והשלימה.

ג. נוסף על הסיוע הישר דאוה"ע לבני" – ישנם גם ענינים שבהם רואים איך שאוה"ע בעצמם עושים פעולות של טוב וחסד, שמגלים עוד יותר שיש בעה"ב לבירה זו⁷, כהכנה ל"והיתה לה' המלוכה" בגאולה האמיתית והשלימה,

לא כפי שה' פעם, שדוקא עם ישראל (אע"פ ש"אתם המעט מכל העמים"⁸), השלים בפועל את הכוונה דדירה בתחתונים, ואחדות ממלכיות אוה"ע התנהגו באופן אכזרי אחת אל השנית, והתעסקו בעיקר בתועלת עצמן, או בכיבוש מדינות אחרות וכיו"ב.

מהענינים הגלויים שנתוספו בימים אלו ממש שבהם רואים איך שהעולם ואוה"ע מתכוננים ומסייעים בדרך לגאולה – ע"י ענין הצדקה והחינוך, שני יסודות עיקריים בישו בו של עולם, "לשבת יצרה"⁹:

ידוע ומפורסם (בכל המכתבי-עת) אודות המאורעות בימים האחרונים – שמדינה זו (המיוסדת על צדקה וחסד, כידוע) ניצלה את חוזק כחה לסייע ולהציל אנשים במקום רחוק בעולם (הרחק ממדינה זו), אע"פ שע"י לא באה תועלת ישרה לתושבי מדינה זו:

מדינה זו שלחה ריבוי אנשים ואנשי חיל מצבאה לסייע לפליטים במקומות ההם, ביחד עם מזון ובגדים ורפואות. במקום להשתמש באוירונים לעניני כיבוש, ובמקום להשתמש במזון ובגדים עבור אזרחי מדינה זו – משתמשים בהם להציל אנשים אומללים, ובפרט ילדים קטנים, מקור, עד מהיפך החיים. ובזה רואים את הרחמנות דתושבי מדינה

(7) ראה ב"ד רפל"ט.

(8) ואתחנן ז, ז.

(9) ישע"י מה, יח.

זו: כאשר הם שמעו וראו איך אנשים סובלים – הגם שאין הם קרוביהם, ואף-פעם לא היתה להם שייכות עמם – התעוררה המדינה לסייע להם. בהתאם לשיטה דמדינה זו בעניני צדקה, שמסייעים לאנשים בכל העולם כולו, ואין מחכים אפילו לבקשת עזרה.

עד"ז ידוע גם שבימים האחרונים יצא מנהיג מדינה זו בהכרזה והוראה מפורטת בנוגע לחינוך הנוער. בהתאם לזה שבתחלת נשיאותו הכריז ששאפתו היא להזכר כ"עדזוקיישען (חינוך) פרעזידענט", בגלל הפעולות והשינויים הגדולים לטוב שהוא ינהיג בכדי לחזק את החינוך במדינה זו.

החידוש במאורעות האחרונים (בין היתר) מובנת בפשטות: הגם שאצל בני" אין זה חידוש, כיון שאצלם תמיד היתה ההנהגה ע"פ התומ"צ, בענין הצדקה וחינוך וכו' – הרי זה מגלה עוד יותר איך שיש בעה"ב לבירה זו, שזהו היסוד האמיתי לצדקה וחינוך [וכמדובר כמ"פ, שהצלחה אמיתית בחינוך תלוי' בידיעה והכרה של הילד בבורא עולם ומנהיגו].

וכל זה הוא – נוסף על עוד כמה ענינים שקורים בהשגחה פרטית מדי יום ביום, הן בנוגע להכלל והן בנוגע לכל אחד ואחד בעניניו הפרטיים – והכוונה בזה היא, שזה יגלה עוד יותר איך שהעולם מסייע לעשות דירה בתחתונים ולהביא את הגאולה,

[כולל – שבשבוע האחרון מצאו בפניה נידחת בעולם אבנים טובות ומרגליות, ע"י ברכתו של הקב"ה [בדוגמת "והנשואם הביאו את אבני השם ואת אבני המילואים לאפוד ולחושן"¹⁰ (עבור בגדי הכהונה), שהעננים הביאום¹¹], והכוונה בזה היא – שמנצלים זאת לקישוטי כלה, להוסיף בצדקה, כנ"ל].

ד. המסקנא מהאמור לעיל בנוגע לפועל:

(10) ויקהל לה, כז.

(11) ת"י עה"פ.

ההוראה ונתינת כח, שאפילו אם הי' חסר משהו הרי אף פעם אין מקרה אבוד ויכולים תמיד לתקן.

ועוד ועיקר – שיתגלו ויתקנו כל הענינים שנראים שהם אבדו, או שאמנם נאבדו בגלות, כולל – אבדו למעליותא (בהיותם למעלה מגדר גילוי) – גילוי הקץ ש"לבא לפומא לא גליא"¹⁴, ומשיח צדקנו, שבא "בהיסח הדעת"¹⁵ (כי אם במציאה), שנאמר "מצאתי דוד עבדי"¹⁶ (במזמור פ"ט בתהלים¹⁷), וזה מתגלה במזמור צדי"ק¹⁸ – "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו"¹⁹, בבית המקדש השלישי, בגאולה האמיתית והשלימה, גאולת כל בני", "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו".

14 ז"ח בראשית ח, א. מדרש תהלים ט, ב. וראה גם סנהדרין צט, א.

15 סנהדרין צו, סע"א.

16 ראה ב"ד פכ"ט, ג.

17 פסוק כא.

18 ולהעיר שבאות "פ"ף בו נגאלו אבותינו ממצרים שנאמר (שמות ג, טז) פקד פקדתי אתכם [ולהעיר שמשוה ה' בן פ' כשגאל את ישראל ממצרים], צ"ץ בו עתיד הקב"ה לגאול את ישראל ולומר להם צמח צמחתי לכם שנאמר (זכרי' ו, יב) איש צמח שמו ומתחתיו יצמח ובה את היכל ה'" (פרדר"מ פמ"ח). ובמדב"ד ס"פ קרח מביא הכתוב (ירמי' כג, ה): והקימותי לדוד צמח צדיק גו' (וראה פי' הרד"ל לפרד"א שם). וראה ד"ה לך באוה"ת (עדרת, א). תרכ"ז. תר"ל.

19 פסוק טו"ב.

הגאולה באה דוקא ע"י העבודה בגלות, גילוי אלוף של עולם ב"גולה", כך שדור זה, דור האחרון בגלות, יהי' הדור הראשון להגאולה.

והקב"ה עוזר שרואים במאורעות האחרונים בעולם איך העולם בעצמו מסייע ומוביל לגאולה.

ובפשטות פירוש הדבר הוא – כנ"ל – שכל יהודי צריך להוסיף ב"מעשינו ועבודתנו" בכלל שמביאים את הגאולה, כולל ובמיוחד – כמדובר בהתוועדות שלפנ"ז – בלימוד התורה בעניני גאולה, בתושב"כ (ש"כל הספרים מלאים בדבר זה"¹²), ותושבע"פ, משנה וגמרא ומדרשים וכו'.

ובזה גופא – צריכים להוסיף ע"פ ההוראה דפסח שני, "ס'איז ניטא קיין פארפאלן"¹³ (אין אף פעם מקרה אבוד) – לעשות חשבון צדק אם תקנו והשלימו את העבודה בעבר כדבעי, או שיכולים עוד להוסיף בזה; ויש בזה את

12 ויש לומר הדיוק ב"מלאים" (ש"מלא" ע"פ תורה פירושו – שמלא כולו), שגם הפסוקים ב"כל הספרים" שאינם מדברים (בגלוי) בעניני גאולה, או אפילו שתוכנם הפני (לכאורה) מענין הגאולה – הרי, לאמיתתו של דבר, תוכנם האמיתי הוא "דבר זה" – ענין הגאולה. ועי' עיון והעמקה בפירוש פסוקים אלו (במפרשים וכו') נראה בגלוי ש"כל הספרים מלאים בדבר זה". ויומתק ע"פ המבואר לעיל, שפנימיות ענין הגלות ("גולה") הוא ענין הגאולה, אלא שמגלים זה ע"י גילוי האל"ף אלוף של עולם בגלות, שע"ז נעשה "מגולה" – "גאולה".

13 "היום יום" יד אייר, פסח שני. ס' השיחות תש"א ע' 115.

הוספה באהבת ישראל ובשיעורי תורה חדשים

[.] הלימוד וההוראה מהאמור לעיל בנוגע לפועל:

אע"פ שנמצאים בגלות, ובחושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא, וההעלמות והסתרים דנה"ב כו' מתגברים תמיד, צריך לדעת – שאדרבה: דוקא במצב זה נותנת התורה תוספת כחות לתקן את החסרונות שעלולים להיות מצד מיעוט הלבבות, עי"ז שבנ"י מוסיפים ביתר שאת וביתר עוז בעבודתם, ועי"ז נעשה – "הוכפל בו כי טוב" (למעלה מהטוב שישנו כאשר אין העלמות).

צריך לדעת שכשנמצאים בגלות, יש לכל יהודי בשלימות את חלקו בארץ ישראל, ויתירה מזו – "קדש הקדשים", ובאופן שהקב"ה נעשה "חלקו ונחלתו", וכידוע פתגם רבותינו נשיאינו שהנשמה מלכתחילה לא הלכה לגלות כו'.

ואין הדבר תלוי אלא ברצונו – שזה יהי' אצלו בגלוי, בחייו היום-יומיים.

ובפרט בעמדנו בימי הספירה (ובשבת השלישית דהספירה), שאז ישנם כחות מיוחדים לתקן את המדות, וכל הענינים הדורשים תיקון.

ובמיוחד – תיקון כל הענין ד"לא נהגו כבוד זה לזה", ע"י ההתדברות האחד עם השני, מתוך שלום וידידות, ועד – לבוא למסקנה, ואדרבה – עי"ז ש"אין דיעותיהם שוות", המסקנה היא יותר נכונה. [ואפילו באם נשאר ענין שא"א להתדבר עליו – הולכים לשלישי המכריע, רבני המקום, ומתנהגים לפי הוראתם ופסק-דינם – כפי הסדר ע"פ תורה, כמובן וגם פשוט].

ואדרבה: בימים אלו דספירת העומר הוא זמן המתאים להוסיף בכל הפעולות דאהבת ישראל וקירוב הלבבות (ובמכ"ש לתקן את החסרון שבזה).

ועוד והוא העיקר: להוסיף בכל הענינים בתורה ומצוות, לימוד התורה, נגלה דתורה [כולל – לחזק הלימוד דפרקי אבות בשבתות אלו] ופנימיות התורה [ובהדגשה – בעמדנו בסמיכות ליום ל"ג בעומר, יום שמחתו של רשב"י, מ"ת דפנימיות התורה, שרשב"י הוא מקור הגילוי דפנימיות התורה, ובהאי סיפרא דילך דאיהו ספר הזהר],

ובפרט – להוסיף שיעורי תורה חדשים **ברבים** [כמדוגש בפרק דשבת זה "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה", ובפרשתנו – "ונקדשתי בתוך בני ישראל", אין עדה פחותה מעשרה], נוסף להתמדה בשיעורים הקבועים,

כולל גם – סיומים בתורה. . ו"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" – הוספה בקיום המצוות בהידור, ולקבל החלטות חדשות בכל הפעולות טובות בעניני יהדות, ובכלל – הפצת היהדות והפצת המעיינות חוצה.

(משיחת ש"פ אמור, ח' אייר ה'תשמ"ט – מוגה, תרגום מאידית)

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו וילדיהם רחל בת חיה מושקא, לאה שרה בת חיה מושקא, וישראל רחמים בן חיה מושקא שיחיו ולזכות הנא לאה בת ח' רחל, עדינה בת ח' רחל, מרים בת ח' רחל, וצבי בן ח' רחל שיחיו

לזכות ר' ברוך אהרן בן ברניא סלאווא וזוגתו רייזל פרומא בת ח' רחל שיחיו

במדרשי חז"ל מצינו שמשיח צדקנו (אליהו הנביא) יתגלה תחילה בגליל⁷, ובגליל גופא – בטבריא⁸, ש"טובה⁹ ראייתה¹⁰; אבל, איש לא יקפיד גם אם אליהו הנביא יבוא בחוץ לארץ, אפילו בברוקלין, ולמחרתו יבוא משיח לטבריא. (מתוך ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 741 ואילך וע' 750 ואילך)

(7) זהר ח"א קיט, א. ח"ב ז, ב. ט, רע"א. רכ, א.
 (8) ראה נצו"א לזח"ב שם (ז, ב. רכ, א). נצו"ז לזחר שם.
 (9) מגילה ו, א.
 (10) ולהעיר, שמשיח קשור עם ענין הראי' – כידוע שלימוד התורה דמשיח צדקנו יהי' באופן של ראי' (ראה לקו"ת צו יז, א. ובכ"מ).

"אתה יכול להצילו"

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום ועריכה: מערכת "יחי המלך"*

נשיא דורנו הטיל על כאו"א את השליחות, ופקד עליו בסגנון ברור: "לא תעמוד על דם רעך!"¹

דווקא בסגנון זה – סגנון ברור המבטא בבהירות ("קלאָרערהייט") שלא מדובר בבקשה בענין פרטי ומהיכי יתיתי וכו', אלא – "לא תעמוד על דם רעך":

עליכם לדעת שישנם יהודים העומדים בדרגת "עצמות היבשות"², וזו פשוט סכנת פקוח נפשות של "דם רעך"^{2*} – הוא עומד לאבד את "הדם הוא הנפש"³, את התורה ומצוות ש"הם חיינו ואורך ימינו"⁴, ולאבד את שייכותו וחיותו מזה.

מודיע לו נשיא דורנו: "לא תעמוד על דם רעך", וכפירוש רש"י: "לראות במיתתו ואתה יכול להצילו", כלומר, נשיא דורנו הודיע ש"אתה יכול להצילו" – במילא אתה צריך להצילו!

הנך רואה יהודי שטובע ב"מים רבים" של טרדות הפרנסה – אתה צריך להצילו!

הנך רואה יהודי שהוא "טובע בנהר" [ולהעיר שהלשון בשו"ע אדה"ז⁶ הוא "טובע בים"],⁷ טובע ב"מים רבים"⁷ ו"מים הזדונים"⁸ של טרדות הפרנסה (כפי שהוא מפרש בתורה אור⁹ ובהמשך מים רבים¹⁰ מבעל יום ההולדת דב' אייר), "ואתה יכול להצילו" – אתה צריך להצילו!

ומה שהנך טוען, שאם תנסה להצילו זה יכול לגרום לך לעמוד בסכנה – כיון שנוסף ע"כ שהוא "טובע בנהר" אזי "חי' או לסטים באים עליו"¹¹, ובמילא אתה בין-כך לא תוכל להצילו,

(*) לכללות שיחה זו ראה לקו"ש חל"ב ע' 120 ואילך.
 (1) פרשתנו יט, טז.
 (2) יחזקאל לז, א ואילך. וראה שיחת ש"פ אחרי ש.ז. סל"ו ואילך (סה"ש תשמ"ו ח"ג ע' 316 ואילך).
 (2*) כן נקט להלכה בשו"ת מהרש"ם חיו"ד סר"ד (הובא בכנסת הגדולה לטור חו"מ ר"ס תכו) – לענין הצלת נפשו מיני שחת שלא ישתמד או שאם נשתמד להושיבו לדת משה. ובשל"ה חלק תושב"כ פרשתנו (שמה, ב) "כ"ש בהצלת הנפש שאם יראנו עושה עבירה שמאבד עולמו יצילהו" (וראה גם מנ"ח מצוה רלט. וראה שקו"ט בביאור הרי"פ פערלא לסה"מ צ' לרס"ג ח"א עשה כח (קעב, א ואילך)). [הערה 35 מלקו"ש שם].
 (3) ראה יב, כג.
 (4) נוסח תפלת ערבית.
 (5) פרשתנו שם עה"פ.
 (6) חו"מ הל' נזקי גוף ונפש ודיניהם ס"ז.
 (7) שה"ש ח, ז.
 (8) תהלים קכד, ה.
 (9) ר"פ נח.
 (10) תרל"ו – בתחלתו. פע"ה.
 (11) כמבואר בארוכה לפנ"ז בהשיחה (לקו"ש שם), הביאור בפרש"י, שמדובר באותו מקרה של אדם הטובע בנהר כאשר על שפת הנהר "חי' או לסטים באים עליו".

מוקדש ליזכות

ורד שמחה בת שרה

להצלחה רבה בכל - בגשמיות וברוחניות
 נדבת מהיטבאל יומות

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו **טשרנא גיטל** בת ר' **יעקב** ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה
 נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח **שמואל סטראל** ומשפ' שיחיו

מוקדש לעילוי נשמת

משה נחום בהרה"ח ר' **מרדכי מענדל** ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסת, היתשע"א

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

ע"כ אומרים לך ש"אני ה'": הקב"ה בעה"ב על החי', הלסטים והנהר, ובעה"ב על כל העולם כולו, וכאשר הוא אמר ש"אתה יכול להצילו", הרי בודאי שאתה יכול להצילו וזה לא יזיק לך!

ועד"ז, כיון שנשיא דורנו – "לב כל קהל ישראל"¹² – אמר ש"אתה יכול להצילו", הרי זה דבר ברור שאתה יכול להצילו וזה לא יזיק לך!

והרא"ל לזה¹³, היא מכך שאתה רואה אותו "טובע בנהר" ("לראות במיתתו"): אילו לא יכולת להצילו לא היו מראים לך זאת, משום שלא תצמח מכך שום תועלת (שהרי לא מצערים יהודי סתם ומודיעים לו על יהודי שטובע, ר"ל, כשאין ביכולתו להצילו) – וכיון שאתה רואה זאת, הרי זו ראי' ש"אתה יכול להצילו"!

הוראה מיוחדת כשקוראים וחיים עם פ' קדושים

אך היות שסוף-כל-סוף יש להסתדר גם עם היצר-הרע ("קלוגניקער"), הטוען שביכולתו לעסוק בעניינים אחרים טובים יותר, עניינים רגועים, זקן ואינו לפי כבודו וכיו"ב; וגם כשאומרים לו שהטילו עליו שליחות מהקב"ה ע"י נשיא דורנו להציל יהודים שעומדים בסכנה, ובל' הכתוב: "לא תעמוד על דם רעך", "אתה יכול להצילו" – זה לא מספיק עבורו, לכן אומר הקב"ה [בהמשך הכתוב]: "אני ה'", ומפרש רש"י: "נאמן לשלם שכר ונאמן להפרע".

בכדי להסיר גם את מניעת היצר ולהראות לו שגם בשבילו כדאי הענין – מודיע לו הקב"ה "אני ה'" – "נאמן לשלם שכר", ובלשון המשנה בפרקי אבות דשבת ז'14: "ודע לפני מי אתה עמל ומי הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך" – שכר בעולם הבא, ואם זה "מעט" מדי עבורו – יש גם שכר בעולם הזה, וכל הדרגות בשכר (כפי שהרמב"ם מונה¹⁵).

אך לפעמים ישנו יצר כזה מחוצף שבשבילו זקוקים גם ל"מקל", ולכן אומרים גם לו "אני ה'" – "נאמן להפרע", לא על אף יהודי ח'!

זוהי ההוראה המיוחדת שישנה מהזמן הנוכחי כשקוראים וחיים (כתורת אדה"ז¹⁶) עם פ' קדושים, "קדושים תהיו כי קדוש אני"¹⁷, אשר אחד מהציוויים בה הוא "לא תעמוד על דם רעך" – ההכרח והחויב על כאו"א לעסוק בהפצת היהדות והפצת המעיינות חוצה, בכדי להציל יהודים שנמצאים במצב של פקוח נפש ברוחניות, כנ"ל.

(משיחת ש"פ קדושים, ב' דר"ח אייר ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

(12) ע"פ ל' הרמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו.

לפ' חלק ד"ה וכת חמישית.

(13) ראה גם לקו"ש שם ע' 125-6.

(14) פ"ב מ"ד.

(15) הל' תשובה פ"י ה"ב. פיה"מ לסנהדרין הקדמה

ועוד.

(17) יט, ב.

הצורך לפסק דין שמישיח צריך לבוא תיכף ומיד

קטע מרשימת דברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בעת ביקור

הרבנים הראשיים בארץ הקודש הרב אברהם הכהן שפירא

והרב מרדכי אליהו – יום ג' פ' בהר, י"א אייר ה'תשמ"ט

– הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א* –

כ"ק אדמו"ר שליט"א: [. .] כיון שספר הרמב"ם הוא חלק מהתורה שנאמר בה "הפך בה והפך בה דכולא בה"¹, הרי, בכל פעם ופעם יש להוסיף בהלימוד עוד פרט, עוד דיוק וכו', ובפרט כשנמצאים בעקבתא דעקבתא דמשיחא, ואם לא עכשיו אימתי!

ברמב"ם שם ישנה הדגשה נוספת – "כל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו כו"², היינו, שהחויב הוא לא רק להאמין בביאת המשיח, אלא גם לחכות לביאתו, וכמ"ש בה"ג עיקרים "אני מאמין בביאת המשיח . . אחכה לו בכל יום שיבוא".

הרב שפירא: האמונה בביאת המשיח והצפי' לביאתו – הא בהא תליא, כלומר, אם אינו מחכה לביאתו, ה"ז הוכחה שאינו מאמין בו כדבעי, כי, אילו היתה האמונה שלו כדבעי, איך יתכן שלא יחכה ויצפה לביאתו?!... אם אתה מאמין שישנה טובה גדולה כזו – איך יתכן שאינך משתוקק מחכה ומצפה לטובה זו?!... ואם אינו משתוקק ומחכה לביאת המשיח, חסר באמונה שלו!

הרב אליהו: האמונה וההשתוקקות לביאת המשיח כוללת גם שיבוא מהר, תיכף ומיד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: גם פרט זה מביא הרמב"ם בספר הי"ד – "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין"², "מיד" דייקא.

הרב אליהו: בפעם הקודמת³ דיברנו על המשיח, והיינו צריכים לעשות החלטה, פסק-דין, שמישיח צריך לבוא מיד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כפי הרשום בזכרוני – הדגשתי אז⁴ גם ע"ד הצורך לפסק דין שמישיח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד, כולל כמובן במעמד זה – שנמצאים כאן יותר משלשה רבנים, וביניהם – רבנים מארץ ישראל, אשר, "אין תורה כתורת ארץ ישראל"⁵, ובפרט תורת כהן, ותורת הראשון לציון (ב"ציון" גופא – "ראשון לציון").

הרב אליהו: "ובא לציון גואל"⁶.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיך): "ובא לציון גואל" – נאמר בלשון עתיד, וצריך שיהי' כבר בלשון עבר, עכ"פ רגע א' לאחר זה!

(1) אבות פ"ה מכ"א.

(2) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(3) אור ליום ב' פ' תזריע, כ"ז אדר שני ה'תשמ"ו.

(4) ר"ד הנ"ל ס"ב.

(5) ב"ר פט"ז, ד.

(6) ישעי' נט, כ.

(* **הערת המו"ל:** צילומים נדירים מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על ראשי-דברים מביקור זה נדפסו לראשונה בקונטרס "יחי המלך" גלינות קנא ע' 18, רב ע' 15, רג ע' 15, תשעז ע' 15.